

ગુજરાતી શિક્ષણમાલા-૩-

૭૨૮૭

-પુષ્પ ૩-

* * *
ગુજરાતી -
-શિક્ષણ -
-માલા.
* * *

સતારા,

ગુજરાતી-શિક્ષણ-માલા.

તેઓશ્રીનેજ ધન્યછે, તેઓજ વદવાયોગ્યછે, તેવોનુજ જન્મ અને જીવીત વખાણ વાલાયકછે કે જેવો જ્ઞાતિના સુખતી સુખી થાયછે, અને જ્ઞાતિના દુઃખથી દુઃખીથાયછે.

માલાનો-સંકલ્પ.—

આપણા વિસાનાગર જ્ઞાતિમા ભાંડુપ્રેમ-એકતા અને
શુભઅંકુર સ્ફુરાવવા નિરંતર પ્રયત્નો કરીશું.

વિષયાનુક્રમ.

	પૃષ્ઠ.
૧ પ્રકાશકના બે શબ્દો	૧.
૨ આપણી વિસાનાગર જ્ઞાતિ અને તેનું કર્તવ્ય .	૩.
૩ કરમાઝાના બે તહોડી એકી	૫.
૪ સ્ત્રી શિક્ષણ	૬
૫ સદ્ગુણી માણસના લક્ષણ	૯.
૬ વિસાવઢનાગર હિતવર્ધક સમાજનો વાં. રિપોર્ટ ૧૧.	

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીયાર્થિય વિભાગ]

અનુસારિક

સારિક

પુસ્તકનું નામ ગુજરાતી શિક્ષણપાળા

વિષય ૨૧૪૨૨૫ પાના ૬૫૪૦

અંતઃકરણ માહિલી તલ્લમલ્લ એ સુહૃદ્પાસે કેહવી લાગે છે. તેવિના દુઃખ ઓછું થતુ નથી એમ માણસનો ધર્મ છે. જેઓએ આ માલાને આશ્રય આપ્યોછે, તેને આ માલાઉપર સ્વર્ગ પ્રેમ છે એમ અમારી દૃઢ સમજૂત છે. તેસાથ અમો તેમને સુહૃદય સમજીને અમારુ અંતઃક. ૧ ખુલ્લુકરી બતાવીએ છીએ. આવતું ત્રિજુ પુષ્પ વિજયાદશમીના દિને "શ્રયદાતાના હાથમા પડશે એમ અમારીઃ ઇચ્છા હતી અને તેસારુ તન ચલાવેલો હતો, અને તે દિવસ ચુકવનાર નહીં એમ અમારીઃ સમજણ હતી પણ ઘણી અપરિહાર્ય; અડચણો હોવાથી આ માલાનો અંક વિજયાદશમીના બદલે અવે તમારા હાથમા પડેછે તેસારુ અમો બહુ દિલગીર છીએ, અને તે માટે અમો આશ્ર-યદાતાની ક્ષમા માગીએ છીએ. વચ્ચત થવા નાલિધે અમો ઘણા લોકના રીસનેપાત્ર થયા છીએ સ્વર્ગ છે; પણ તેઓએ અમારા અનુકંપનાયિ સ્થિતિનો વચાર કન્યોતો અમારા ઉપરની રીસ ઓછી થશે. આ વ્યવસાયમા અમો જેટલુ સાહસ સ્વરચ કન્યું છે તેટલોજ ઉત્સાહ પ્રાપ્ત થવા જેવો લોકાશ્રય આ માલાને ન મળ્યાના લિધે તેના

કાર્યક્રમોમા સતત વ્યત્યય આવે છે.

હાલનુ યુગ દ્રવ્યશક્તિનુ છે એ કોઈને નવું કેદવા જોડ્યેછે એમ નહીં. **સર્વે ગુણાઃ કાંચનમાશ્રયન્તિ** એના ઉલટું પરિસ્થિતિ છે. જેઓને અલ્પ અનુભવ હશે, તેમને પૈશાચિના આ સંસ્થા કેટલી કષ્ટમય સ્થિતીમા છે તેની કલ્પના સડજ કરવા આવશે. આર્કિચન અવસ્થામા કેવળ અદૃષ્ટનાસાથે વઢવુંલાગે એમ નહીં, તો ઓછું જોનારા અને પરોત્કર્ષસાહિષ્ણુ સજ્જનના માર્ગમા આડું પડેલા કાંઠા કાઢી નાખી આપણો માર્ગ સુલભ કરવાનો હોય છે. ભવિતવ્યતેએ એવાચ પરિસ્થિતીના હાથમા આપણાથી એક એક પગ કઠેથી આગળ નાખવો લાગેછે કરીને આશ્રયદાતાના હાથમા અંક પડવાને દટલા દિવસ લાગ્યા. આ હદ્ગત સાંભળીને અમારા ઉપરની રીસ ઓછી ન થાય તો આ સંસ્થાનુ હજી સુધી દુર્ભાગ્ય થઈ રહેલુ નથી એમ મોટા કઠેથી કેદવું લાગે છે પ્રથમપ્રકાશના વ્યવસાયમા બધા વાજૂથી અમો નવું ધોરણ સ્વિકારીને વિલક્ષણ સાહસ કરેલુ છે, તે બદલે આશ્રયદાતા અને જ્ઞાતિબન્ધુ સહાનભૂતિ બતલાવે છે એ સત્ય છે પણ દાલના સ્થિતિમા ફક્ત શાદ્વિક સહાનભૂતિથી આ કામ ચાલવું શક્ય નથી. તેને નાણાનુ સહાય જોડ્યે છે. આ નાણાનુ બલ લોકાશ્રય ઉપર છે, અને આશ્રયદાતા એજ આપવુ જોડ્યે. કોઈ નાણાનાલિધે એકાદો વિદ્વાન છાપખાના-માર્થી છપાવી જલદી બહાર ફાટશે; પણ તે આપણા જ્ઞાતિવાન્ધવના હાથમા આવકે શું તેનો વચાર છે. અમારી મુખ્ય ઇચ્છા આ માલાનુ પ્રત્યેક પુષ્પ ઘેરઘેર જાય અને જેઓને વાચવા આવેછે તેઓએ વાંચીએ એમ અમારી ઇચ્છા છે. આ ઇચ્છા પૂર્ણ થાય કરીને પરમેશ્વર આપશે તે બુદ્ધિતી પ્રયત્ન કરીએછીયે. મુખ્ય પ્રયત્ન આશ્રયદાતાએ કરવો જોડે બિજુ તેમને એ સહજ કરવા જેઓ છે. આપણા માઈબંદને, સગાવાલાને અને ઓઢાલા-ળવાલાને આ માલાને વર્ગણીદાર થવા બદલે કેહો તો આ માલા થોડા

દિવસમા પાત્ર થશે અમારા આશ્રય દાતા જાં મેહેર કરશી તો આ માલાની ઉન્નતિ ક્ષટ થશે અને પ્રત્યેક પુષ્પ વચ્ચેના વચ્ચે પ્રસિદ્ધ થશે. એ અમારા વિનંતિને માન મળશે એમ આશા છે, અને થાય તેટલા ક્ષટ નામ લખવા લખશે એમ આશા છે. આવતું ચૌથું પુષ્પ આપણા પર અવલંબિન છે. ઘણુંકરીને એ કારતેક વદમા બહાર પડશે. હાલમા વધારે લખવાની જરૂરી નથી. અમો જે એક એક વર્ગ. ણીદાર મળાવી આપવાની માગણી કરેલી છે તે અત્યંત અલ્પ છે. આ માગણી પુર્ણ થવા સારુ પરમેશ્વર બધા પ્રિય બાન્ધવને બુદ્ધિ આપશે એમ ધારીને આ લેખ પુરો કરું છું.

— + —

આપણી વિસાનગર જ્ઞાતિ અને તેનું કર્તવ્ય.

કોઈપણ વ્યક્તી, સમાજ, જ્ઞાતિ, અથવા દેશમા નવજિવનની ચૈતન્યમય શક્તિ રેડતા પેહેલા તેના રોગની સ્થિતિ ચિકિત્સા કરી તે રોગ નાશવાનો યત્ન હીતાવહ છે.

આ ઉપરનો સિદ્ધાંત ધ્યાનમા લાવી અત્રેના આપણા જ્ઞાતિના વાસ્તવિક સ્થિતિનો વિચાર કરવાનો છે, તે પેલા પ્રથમ પ્રશ્ન આ છે કે હાલની આપણી સ્થિતિ સારી છે કે નથી.

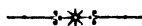
અર્થાત આપણે જણાસેકે ગયા ૧૦-૧૫ વરસથી આપણા જ્ઞાતિમા નિર્વર્ણના સંખ્યા વધતી ચાલી છે બાલ વિધવા—ઓનું પ્રમાણ વધતું ચાલ્યું છે; જ્ઞાતિમા અજ્ઞાન પ્રવર્તી રહ્યાથી અનેક તત્ત્વાના મત્સર વધારે પ્રમાણમા થતા ચાલ્યા છે અને આ અજ્ઞાનના પ્રતાપે કુવાના દેડકાને પોતાનું જિવન કુવામાંજ સમાઈ ગયેલું દેખાય છે; તેઓને

પોતાની હૃદનાંબહારના પોતાના માઈ માંડુઓ સુકરી રહ્યા છે, કેવું જિવન ગાળી રહ્યા છે તે વગૈરેની પંચાંત કરવી પડતી નથી. અને એજ અજ્ઞાન તેમના અને આપણા પળ ઉન્નતીના આડ આવેછે.

આપણા માઈબંદ જ્ઞાતિઓ તરફ જોડીયે તો તે આપણુ કે રીતે હીત થશે એનો વિચાર કરી આપણાથી આગળ જતા આમે માત્ર અમારા માટે સારુ સુ છે તે નક્કી જાણવાની અત્રેના અમારા નેતા ઓની (અપ્રેસરોની) વિચાર શક્તી નાશ પામે, અને તેવાનો બાઢકેમા હિતેચ્છુ હિતવર્ધક વગૈરે સમાજ ઉત્પન્ન થઈ માંગલીક વધામણી આપી સાહિત્યરૂપી ઘંટાનાદ વગાડી તેમને જાગૃત કરવા અપરમીત યત્ન કન્ય, છતાં પણ જે અપ્રેસરો જાગૃત ન થતાં ઊરફાઠી નિંદા કરવાને કાર. ણીભૂત થાય છે; તો ખાસ સમજવુ જોડીયેકે અત્રે આપને એક મહાન રોગ લાગુ પડેલોછે અને તે રોગ સામાન્ય પ્રકારનો નથી પણ ઘણે ભયંકર અને અખેર જિવ લેવા વાલો છે. ઉપરનો રોગ લાગુ પડેછે એ જણાવવાને આમને ઘણુ દુઃખ થાયછે કે જે વચ્ચે જગતની અંદરના તમામ દેશો અને દેશના અંદરની તમામ જ્ઞાતિઓ સરસ્વતી (વિદ્યા) દેવીની સાચી ઉપાસક બની છે તેજ વચ્ચે અમો અવિદ્યારૂપો રાક્ષ- શીળના મોહ જાલમા લુબ્ધ થઈ ધોર નિદ્રામા ધોરીયે છીંચે માંદ આપણી સ્ત્રી વસ્તુસ્થિતી એકંદર રીતે કેવી છે, આપણુ મુઠ સામર્થ્ય કેટલુ છે, આપણી વ્યાપારી સ્થિતી કેવી છે આપણી કેઢવણી વિષયક સ્થિતી કેવી છે ઇત્યાદિનુ માપ કાઢી સુધારી ઉન્નતી આવસ્થામા લાવવાસાહ આપણે આપણા તેર ગામની એક સંસ્થા સ્થાપવાની ઘણી જરૂરી છે. તે સંસ્થાના હેતુ તથા નિયમો આવતા અંકમા પ્રાસિદ્ધ કર- વામા આવશે.

અપૂર્ણ.

કરમાઝાના બે તડોની એકી. અથવા નાલાયક નેતાઓની વડતર્ફી.

ગયા સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૭ ના રોજે કરમાઝાનુ મહાજન તૈના દત્તાત્રય મહારાજના મંદેરમા એકઠુ થયુ હતુ; તે વખતે ભાઈ જિવણલાલ અમદાવાદવાલા તથા વિઠ્ઠલદાસ ગોકુલદાસ સતારાવાલાયે તડોની એકત્રતા થના સારું જે જોરદાર મુદ્દેસુદ અને સુંદર ભાષણ કન્યુ તે બદલ તે ભાઈઓ સ્તુતીને (અભિનંદનને) પાત્ર છે.

ગયા સાત વરસના તેવોના વાદવિવાદમા સ્વરો પક્ષ કોણતો અને સ્વોટો કોણતો યે હવે આપણે જાણવાની જરૂરી નથી પણ એટલુ તો સ્વરૂ કે તૈના માનનીય નેતાઓયે આપણા એટલા ન્હાના જ્ઞાતિમા ૭ વરસ બે તડ રાખવા એ માંઠી ચૂક કરેલી છે; અને તેઓ તરફથી આકરતા વધારે ગૈરશિસ્ત બિજૂ કૃત્ય થઈ શકસે અવુ અમોને પણ વાટતુ નથી. બે સનદશીર કૃત્યમા તેવોના આ કૃત્યનો ૧ લો નંબર છે.

અમારા માનનીય (કરમાઝાના) અગ્રેસરોના અરેરાવી વર્તન તરફ જોતા તૈના પ્રત્યેક જ્ઞાતિબંધુનુ વર્તન જ્ઞાતતાપ્રિય અને પ્રશંસનીય ચ હતુ.

આ શ્રીમંત અગ્રેસરોબદલ અમરા હૃદયમા આદર નથી એમ નથી; અને આ માનાપમાનનો પ્રશ્ન નથી પણ અધિકારનો છે, પછે જ્ઞાતિમતને માન આપવાનો કે નહીં આ તેવો શ્રીને અમારો પ્રશ્ન છે. આ શ્રીમંત ઘણા સજ્જન છે પણ તેઓએ નિયમ મંગનુ ઘોર પાપ કરેલુ છે, તેઓને જ્ઞાતિમા એક્યની જરૂરી હોત તો મહાજનમા બોલવાની સુમતી

હતી કે અમે જે કન્યુ છે તે શુદ્ધ હેતુથી કરેલુ છે. જ્ઞાતિમતને માન આપવા અમે તયાર છાંયે, ચૂક્યા હાઈયે તો યાગ્ય માર્ગ દેખાડો.

જ્ઞાતિના આગઢ વ્યક્તીની, પુરુષની, માણસની કિંમત સુ! જ્ઞાતિમતને માન આપ્યાંજ જોડ્યે. બાલ્ય અવસ્થામા જ્ઞાતિનો ગઢો દાબણારા ગૃહસ્થ કેટલાંધી યોગ્યતાના હોયા તો અમોને તેવોની જરૂર નથી. તેવા શ્રીયે હવે અજ્ઞાત વાસ પતકરવો નહિતો જ્ઞાતિનો કૈવાર લેવો. એવો એક વખત હતો કે તે વખતે જ્ઞાતિના આ એટલા એકજ માલક પળ હવે તો તે વખત ગયો. હવે અમને જ્ઞાતિ સત્તા જાઈયે છે, જ્ઞાતિ હોમરૂલ જોડ્યેછે, જ્ઞાતિસ્વરાજ્ય જોડ્યે છે; પછે સુ અમારામા અમારા બે તડ એકત્ર કરવાની તાકદ નથી ?

છેવટે ભાઈ વલ્લભદાસ તથા જમનાદાસે તડ એકત્ર કરવા સારુ જે અવિશ્રાંત યત્ન કરી તે વદલ તેઓ શ્રીને ધન્યવાદ આપીયે છીયે.

આશા રાખીયે છીયે કે અમારા માનનીય અગ્રેસરો હવે શાંત મગજ રાખીને જ્ઞાતિ હિતનુ કામ તટસ્થપણે અને જ્ઞાતિમા સરઠ્ઠતા રહે એવાંજ સમાધાનકારક રીતે કરશે.

તટસ્થ.

સ્ત્રી શિક્ષણ.

(આગઢ ચાલું)

દેશના હાલના સ્થિતીમા જો અયોગ્ય શિક્ષણ આપયુ તો ઘણાંચ ધોકો બેસવાનો સમ્ભવ છે. કશો એવો પ્રકાર આપણા દેશમા ચાલું છે. ઇંગ્લંડ સરીખા દેશમા ' ઉચ્ચ શિક્ષણ ' આનામના નીચે જે શિક્ષણ આપવામા આવેછે, તેમા કશો ફરક નથી. અવા જાતના શિક્ષણ

પાસેથી ઇંગ્લંદમા કેટલો ફાયદો થાયછે. તે કહી શકવા આવતો નથી, થાંભલામા તમેને એટલીચ સુચના કરવાનો મારો વશ્યાર છે કે પેટ ભરવામાટે, વાદવેવાદ કરવાસારૂ, તથા પુરસની બરાબરી કરવાસારૂ, ઇંગ્લંદમા મળવાની જરૂરી થઈ પડેલી છે. પુરસ જેવું સ્વાતંત્ર્ય જોડ્યે કરીને મળે, તેના જે મુખ્ય ચિન્હ ' ડીમી, તથા ડીમીમા આ બની રહ્યા.

હિંદુસ્થાનમેલી વ્યવહારિક, સામાજિક, તથા ઔદ્યોગિક સ્થિતીમા જો બરાબરી રહોત તો કુંવારીયો ઘણીચ થઓત અને તેમના પેટને મઢવા સારુ ક્ષતપટ કરવાની ખાસ જરૂરી પડોત, જે શિક્ષણની ઇંગ્લંડમા જરૂરી છે, તેવા જાતનુ શિક્ષણ અહીંયા આપવાની જરૂરી થાવોત પણ હિંદુસ્થાનમા યેવી સ્થિતી નથી. આસર્વેને માલેમછે. એક-મેકના ચઢાઓડતી પુરસનેચ સારો રોજગાર મળતો નથી. ઇંગ્લંદ સરીખી આપણા દેશમા સ્થિતી થશે યેમ બિલકૂલ સંભવ નથી. પેટ માટે મઢવાનો પ્રસંગ આપણામાલા બૈરાઓને ખાસ આવેલો નથી, પણ હાલમા દેશમા જે જાતનુ શિક્ષણ મળે છે તે જાતાના શિક્ષણની આમોને બિલકૂલ જરૂરી નથી. અમોને જે શિક્ષણ આપવા પાસેથી સારી ગ્રહિણી તથા સારી માતાઓ બંન તેઉચ શિક્ષણ આપવા જોડ્યે. જો થેવું શિક્ષણ આપ્યુ તો તેમના શિલને અનુકૂલ અને પરીણામે હિંદુસ્થાને હિતકર થસ.

તે આમકે:— પ્રત્યેક બૈરાઓને આપણા માત્રમાણાનુ જ્ઞાન આપવા જોડ્યે પછે તે ભાષા કોઈ જાતની હોયતો ફકર નહી. તેમચ તેમને લખવા આવવા જોયે ઉદાત યેવા પ્રાચિન ગ્રંથ, વાડગમય સંસ્કૃત તથા પુરાણ સહજ વાચવા આવે યેઉ સંસ્કૃતનુપણ જ્ઞાન જોડ્યે. જો થોડુ ઘણુ ઇંગ્લિશનુ જ્ઞાન હોયતો સારુ તેનુ કારણ એટલુચ કાં આપણા વર તથા છોકરા ના બદલે સહાનુભૂતિ ઉત્પન્ન થાય. ઇંગ્રજી ભાષા

પાસે થી જ્ઞાન, આનંદ, બોધ પ્રાપ્ત થવા સરખો છે. અને હાલમા હિંદુ-સ્થાનને જોતી સુધારણાને પળ તેનો ઘનો ઉપયોગ થસ. બાજુ પોતાની રહવાની જગા અને જોતુ કરતુ ઘરમાલી બીજી બધી વ્યવસ્થા જે રાહ્યા તી આપણુ આરોગ્ય જે પાસેથી વધશે, તેનુ યથાર્થ જ્ઞાન તેમને મલ્લ-વાની જરૂરી છે. માંદા માણસની સારા રીતે સેવા કરવા આવે અને સાધા રોગને પળ ઓખદ આપવાનુ થોડુ જ્ઞાન જોયે. કોઈ કલાનુ જ્ઞાન પળ આવવા જોયે જો તેમને ચિત્ર કલાનુ તથા ઈશ્વવાનુ કામનુ જ્ઞાન હોવાથી પ્રાદિનીને સમાધાનકારક, આલ્હાદદાયક બનાવામા આવશે. પછે તે ઘર ચેટલે નિર્દોષ તથા સુખપુર્ણ થસે. આવા પ્રકારના શિક્ષણ થી હિંદુસ્થાન માલા સ્ત્રિયોન સદગુણમા શિલમા, બુદ્ધીમા વિકાર થસે આમ કરેથી તેમના અંતઃકરણ શુદ્ધ થશી, તેમની જાણવાની શક્તિ વધશે, તેમના મનમા ભક્તિભાવ ઉત્પન્ન થસે, તેમને આત્માનુ સતસ્વ-રૂપની ઓઢલાણ કરીલેવાની ઇચ્છા થસે. હિંદુસ્થાનમાલા સ્ત્રિયોની આધ્યાત્મ ઉપરલી શ્રદ્ધા કોઈ વચ્ચે જવાની નથી, આપનો જે પ્રાચીન ધર્મ તેનાતરફ જ્ઞાનનો, તથા ભક્તિનો ઉપયોગ કરી લેવા આવશે, નકામા તથા નાસ્તિક મતના ઓટા પરિણામ પાસેથી તેમને આપણા વરને તથા ઓકરાઓને રક્ષણ કરવા આવશે. હિંદુધર્મ પાસેથી હાલ-સુધી પવિત્ર રહેલી છે, તેવધરમ પાસેથી તેમને જ્ઞાની રાખવા જોઈયે.

સતારા સમાજ:— ભાદરવા વદ ૮ નાદીને મોરવાલા દેવી દામોદરદાસ રામદાસ તથા. નગરવાલા સોની. જિવનદાસ મનમોહન. દાસ યેઓને પાન સોપારી કરેલી હતી તે વચ્ચે સમાજને દેવી દામો. દરદાસયે વૈષ્ણવધર્મ પતાકા નામના માસિકની વર્ગણી આપવાનુ કબુલ કન્યુ છે, અને સોની જિવનદાસ તેઆયે મેટ દાખલ રૂપયા ૨ આપ્યા. તે વચ્ચે ધર્મપર ચાર શબ્દ કહ્યા, અને નગરના સમાજની થોડામા દુકાંત કહી. તેઆના આમો આમારી છી.

(લેખક:—ધિટ્ઠલદાસ સર્વોત્તમદાસ, સાંગલી.)

એક માણસનાપાસે એક જનાવર ઝમ્મૂ હોય તો યે બેજળને જોયા બરોબર તેમાથી માણસ કેવો ને જનાવર કેઝયે જાણવામા આવેછે. કારણ જનાવર ને માણસ જુદાજુદા જાતના પ્રાણીયો છે. પણ એક સદ્ગુણી માણસનાપાસે એક દુર્જન માણસ ઝમ્મૂ હોય તો તેને જોઈ તેમાથી સદ્ગુણી માણસ કેવોછે અને દુર્જન માણસ કેવોછે યે જાણવામા આવળર નથી. કારણ સદ્ગુણી માણસ ને દુર્ગુણી માણસ આ બેજળ એકચ જાતના પ્રાણી છી. તેના વર્ણ, વય, શરીરસંપત્તી, તેનો પેહરાવ વિગેરે બાબતમા યે બેજળમા ફરક રેહછે. પણ ફરકથી સદ્ગુણી માણસ કેવો અને દુર્ગુણી માણસ કેવો એની પરિક્ષા કરવા આવતી નથી તે પરિક્ષા કરવાની આટક જુદી છે તે નીચે લખ્યા પ્રમાણે છે.

(સદ્ગુણી માણસના લક્ષણ.)

સરવે માણસના ઉપર, પ્રાણીયો ઉપર તથા સરવે પદાર્થ ઉપર સદ્ગુણી માણસ સમદૃષ્ટી રાખેછે. રંગાનુ જલ સ્વચ્છ તથા પાવિત્ર છે ને ચૌકડીનુ જલ खराब તથા અપવિત્ર છે પણ આ બે જલમા પડેલુ સૂર્યનુ પ્રતીબિંબ સૂર્ય એકચ હોવાથી વન્દનીય છે; સફેત, લાલ, લીલો ને પિલો યેવા ચાર રંગના ચાર કાચના પેલા હઈ તેમા દુધ મુકીયે એટલે દુધનો રંગ જુદો જુદો દેખાય છે પણ તે ચાર પાત્રમાલા દુધની રુચી તથા તેનો અસ્સલ સફેદ રંગ સર-ખોચ હોય છે. તેમચ કાચનો પ્યાલો, કાચની બશી, કાચની હાંડી તથા કાચની ચિમળી આ સરવે ચીજો જુદી જુદી દેખાય છે પણ તે બધી કાચમય છે. આ ઉપર કહેલા દાખલા પ્રમાણે સદ્ગુણી માણસને, સરવે માણસ, પ્રાણી, તથા જનાવરાદિક વિગેરેમા તથા

બધા જિનસોમાં પરમાત્મ સ્વરૂપ દેખાયછે. તેથી તેને બ્રાહ્મણ, વર્ણાક, તથા મહાર; કુતરો, હાથી, વાઘ, સાપ; લોચંડ તથા સોનુ, હિરા, ફત્તર જે બધામા પારમાર્થીક દૃષ્ટીથી જોતા સરસીચ દૃષ્ટી હોવાના લથતેમા તેને કાઈપણ ફરક દેખાતો નથી તેથી જે માણસ તથા ઇતર પ્રાણી તથા વસ્તુ ઉપર સરસો પ્રેમ રાખેછે. ચાગદેવ સાધુ થઈ ગયા તે વાધને ઘોડા સારા રમાડતાં હતા. પરોપકાર કરવામાં સદ્ગુણી સજ્જન માણસ જન્મી છી. સદ્ગુણી માણસની બિજાઉપર પરોપકાર કરતા રહી છી. સદ્ગુણી માણસ આપણા શત્રૂઉપર ઉપકાર કરીછી. સદ્ગુણી માણસ ઉપકાર કરતી વખતે આપના પોતાના હિત ઉપર બિલકૂલ લક્ષ રાખતા નથી. તથા બીજાઉપર પરોપકાર કરતાં વખતે સંકટ આવ્યું, દુઃખ સોસવૂ ભાગ પડ્યું તો પણ પાછળ લેતા નથી. જેમ નદીયો આપણુ પાણી આપણચ પિતા નથી; વૃક્ષ આપણ, ફળ આપણ ખાતા નથી તેમચ સદ્ગુણી માણસના ધર્મ, જન્મ, પરોપકાર માંડ છે, પરોપકાર કરતી વખતે સદ્ગુણી માણસનું મન કમલના ફૂલ જેઁ કોમલ, માંખણ (લોળી) જેઁ મઝ રહેછે ને સંકટ સમયે, દુઃખના વખતે તેનું મન કઠીણ ફત્તર જેઁ થાય છે તેનું મન કઠણ છે, આમ દેખાય છે. કારણ દુષ્ટ લોકના કઠણ શત્રૂ રૂપ તીક્ષ્ણ વાળથી તે થોડાપણ ફુટી જાતા નથી. સદ્ગુણી માણસનો સહવાસ સારો તથા સુખકર થાય છે, જે આપણા મિત્રને પણ ક્ષણ છૂડા આપણા સરસો કરી નાખેછે. જેમ રાજો ભિકારી માણસને થાંમંત કરી શકે તેમ સદ્ગુણી માણસ આપણા મિત્રને આપણા સરસો સદ્ગુણી બનાવેછે. સદ્ગુણી માણસ બીજાના સારા ગુણની પ્રશંસા કરેછે તથા તેના દોષ મનના રાખેછે. તેનું મુખ સદા પ્રસન્ન રહેછે, તેની વાગણૂક નમ્ર મમતાઝૂ રહેછે. જે આપણા પોતાના ગુણનું કાઈ પાસે વર્ણન કરતો નથી ને આપણો સારો ગુણ કોઈવાતે વિપત્તી

કાલમા પળ છોડતો નથી. સદ્ગુણી માણસ દુષ્ટ માણસના સંગતથી બગડતો નથી. સદ્ગુણી માણસનું દર્શન લિધા બરાબર દર્શન લેનાર માણસ પવિત્ર થાય છે. જેમ આમલી જોયા બરોબર મોડાને પાણી છુટેછે તેમજ સુન્દર તથા તરુણ રૂપવતી વેશ્યા સ્ત્રી દુર્ગુણી જોયાબરાબર મનમા કામવાસના ઉત્પન્ન થાયછે તે પ્રમાણે સદ્ગુણી માણસને જોયાબવાબર જોનાર માણસનું મન પવિત્ર થાય છે.

વિસા વડનાગર હિતવર્ધક સમાજનો —વાર્ષિક રિપોર્ટ—

સમાજનો ઉદ્દેશ.

આ સમાજ ગયા ભાદરવા શુ. ૧૪ સંવત ૧૯૭૨ ના દિને દેવી ગણપતદાસ હિરાચન્દના નેતૃત્વાનિચે ઉઘાડવામા આવ્યા. આ સમાજ સ્થાપન કરવાનો ઉદ્દેશ આકે જે આપણો ગુજરાથી સસાજ હાલમા અજ્ઞાનરૂપી અંધકારમા પડી ગયો છે, અને ધાડધાડે અવનતિ પામે છે. તેને જ્ઞાનરૂપી અમૃત પાવી તેના ઉન્નાતિસારુ એટલે નિતી, ધર્મ, વેપાર, કલાકૌશલ્ય વિગેરે સર્વે કાર્યનુ શિક્ષણ મળાવવાસારુ તે વાજૂથી પ્રયત્ન કરીને આપણા સમાજને સારીરીતે વલ્લણ લગાડવામાટે કાઢવામા આવેલો છે.

ગયિ વરસાનિ કાર્યકારી મળડલી.

- રા. રા. દેવી ગણપતદાસ હિરાચન્દ (અધ્યક્ષ.)
- „ „ દેવી ગોપાલદાસ ગણપતદાસ (સેક્રેટરી.)
- „ „ પારેશ ગોકૂલદાસ વેંકટીદાસ (આડીટર.)
- „ „ શહા ગોપાલદાસ વિઠ્ઠલદાસ (સ્વચાલક.)

સમાજનાથી થયેલી કામગિરી.

ઔ વરસમા વકીલ જિવનલાલ નાથાલાલ અને જ્ઞાનાવિજય મહારાજના વ્યાખ્યાનો કરવામા આવ્યા. સમાજ મહીલાં મેંબરોના ધાર્મિક, સામાજિક, અને ઔદ્યોગિક વિષયઉપર ભાષણ થયા.

વિદ્વાનોની તથા જ્ઞાતિબન્ધુઓના આગમન.

વકીલ અમદાબાદવાલા શેઠ જિવનલાલ નાથાલાલ, જ્ઞાનાવિજય મહારાજ, ગાંધી ગણપતદાસ નારાયણદાસ, મુમ્બઈકર શેઠ વિઠ્ઠલદાસ નારાયણદાસ અને પુરશોત્તમદાસ ગોકૂળદાસ પુણાવાલાને અવા લોકોને ગયા વરસમા પાનવિડાને આમંત્રણ કરેલું હતું અને તેઓએ આવીને સમાજને અલભ્ય લાભ આપ્યો.

આ સમાજના નિયમો:—

૧. આ સંસ્થાને જે કોઈ ૫૦ રૂપયા આપશે તે તહાહયાત સભાસદ સમજમા આવશે.
૨. જે કોઈ દરમાસની બે આણા વર્ગણિ આપશે તે મેંબરોને બે મતનો અધિકાર રાખેલો છે.
૩. એક આણો વર્ગણિ આપનારાને મેમ્બર સમજવામા આવશે.
૪. સમાજમા આવતે વચ્ચે સમાજના નોન્દ પ્રમાણે લખી, આપણુ નામ દાખલ કરવું લાગેછે.
૫. એક વચ્ચે નામ કાઢી ફરીથી દાખલ કરવું હોય તો ઘાલવાસાર પ્રવેશ ફી બે આણા આપવી પડે છે.
૬. આ સંસ્થાના વધતા નિયમ કરવાનો અધિકાર સંસ્થાના મેંબરોના બહુમતેથી કરવાનો રાખેલો છે.
૭. પંચર વરસસુધી વિદ્યાર્થીઓને વાચવાને તથા ભાષણ સાંભળવાને મફત રાખવામા આવ્યું છે.

८. परगामवालाने त्रण दिवस आवाने मफत रखवामा आवेलुं छे.

वर्गणीदार.

बे आणा तथा एक आणा वर्गणिदारनी नामोः—

- रा० रा० देवी गणपतदास हिराचन्द.
- रा० रा० देवी गोपाळ गणेश.
- रा० रा० देवी वासुदेवदास गोपाळदास.
- रा० रा० देवी सितारामदास रामकृष्णदास.
- रा० रा० देवी छोटुभाई रामकृष्णदास.
- रा० रा० पारेख गोकूळदास वेंकटीदास.
- रा० रा० शहा गोपाळदास विठ्ठलदास.
- रा० रा० शेठ केशवदास दामोधरदास.
- रा० रा० शेठ लक्ष्मणदास गोकूळदास.
- रा० रा० शहा विठ्ठलदास गोकूळदास.
- रा० रा० देवी गोविन्ददास राजाराम.
- रा० रा० देवी वासुदेव राजाराम.
- रा० रा० दोसी लालदास मदनदास.
- रा० रा० दोसी गणपतदास गोकूळदास.
- रा० रा० दोसी मोतीराम गोकूळदास.
- रा० रा० दोसी रणछोडदास लक्ष्मणदास.
- रा० रा० दोसी रामदास लक्ष्मणदास.
- रा० रा० पारेख गोवर्धनदास नरोत्तमदास.
- रा० रा० पारेख बाळकृष्णदास वेंकटीदास.
- रा० रा० गांधी गोपाळदास बाळकृष्णदास.

- रा० रा० शहा गोकूळदास रामदास (हरजिवन.)
 रा० रा० शेठ रामदास लक्ष्मणदास.
 रा० रा० शहा नारायणदास सरोत्तमदास.
 रा० रा० देवी विठ्ठलदास रामदास.
 रा० रा० शहा विष्णुदास भगवानदास.
 रा० रा० शहा दामोदरदास भगवानदास.
 रा० रा० शहा विठ्ठलदास किसनदास.
 रा० रा० शहा गोकूळदास किसनदास.
 रा० रा० शहा शितारामदास किसनदास.
 रा० रा० गांधी वासुदेवदास गणपतदास.
 रा० रा० शहा सरोत्तमदास पुरशोत्तमदास.
 रा० रा० शेठ गोवर्धनदास वैकटीदास.
 रा० रा० शहा वासुदेवदास लक्ष्मणदास.
 रा० रा० शहा मनमोहनदास लक्ष्मणदास.
 रा० रा० शहा सुन्दरदास राजाराम.
 रा० रा० शहा इतरामदास शितारामदास.
 रा० रा० शहा वामनदास पुरषोत्तमदास.

प्रासंगिक देणगी.

- १५ शेठ पुरशोत्तमदास गोकूळदास पुणेकर, (विवाहनावचे.)
 १० गांधी विष्णुदास सितारामदास सतारवाला.
 ५ देवी गोपाळ गणेश (पत्निना स्मरणार्थ.)
 २। गांधी कृष्णाबाई अतार गोकुळदास.
 १ देवी गोपाळ गणेश.
 २।। किरकोळ देणगी.

વિસાવડ-નાગર હિતવર્ધક સમાજનો હિશેબનો તત્તો.

મિત્તિ ભાદરવા શુ|| ૧૪ સંવત ૧૯૭૨ તા૦ ૧૦ | ૧ | ૧૬ પાસેથી
મિત્તિ પ્ર. ભાદરવા ધુ|| ૧૪ સંવત ૧૯૭૩ તા૦ ૩૧ | ૮ | ૧૭ સુધી.

જમા રૂપયા.

૩૨૮૧ વર્ગણિ દાખલ આવેલી રકમ.

૧૧૮૧૨ દેળગદાખલ આવેલી રકમ.

૮૨ પ્રવેશ ફી.

૨૯૮૪ સંમેલન સારુ આવેલી રકમ.

૧૭૮૩.

ખરચ રૂપયા:—

૨૦૮૪ સમાજ સારુ સામાન લીધું તેની રકમ.

૧૧૮૧૨|| માસિકો ચોપડિયો અને છાપા સારુ ખરચ.

૬ સમાજ સારુ નોકરનો ખરચ.

૭૮૪|| કીરકોઠા ખરચ કાગદ, પેનસીલ, દિવો વગેરે.

૮૧૦ શ્રી સતારા માહાજનના તરફ વાઢાના ટુરસ્તાના.

૧૮૭|| પાન સોપારી માટે થયેલો ખરચ.

૨૩૮૧૨|| સંમેલન માટે થયેલો ખરચ.

૨૬૬ શ્રી શિલ્પ રોકડા સજીનદાર પાસે,

૧૯૪૩

સેક્રેટરી-દેવી ગોપાલ ગણેશ.

ઉપર લેખેલો હિસાબ તપાસી જોયો બરાબર છે

સતારા
મિ|| ભાદરાજા શુદ્ધ ૧૪ સંવત
૧૯૪૩

શ્રી ગોપાલદાસ વિઠ્ઠલદાસ (સજીનદાર)

પારેશ્વ ગોકુલદાસ વ્યંકટીદાસ (આલિદર)

વાર્ષિક સંમેલનનાદીવસે સવાર પાસેથી ઠરેલો કાર્યક્રમ સારા રીતે થયો, અને સાંજે ૬ વાગે દેવી ગણપતદાસ હિરા-
ચંદના અધ્યક્ષતા ન.નોંધે રિપોર્ટ વાચ્યન થયું. તે વક્તે સમાજના સેક્રેટરીયે સમાજની હાલસુધીની થયેલી કામગીરી અને
શિક્ષણ તથા સમાજ સુધારણાનું મહત્વ કહ્યું. તેને પુષ્ટીદાસ શા. વામનદાસ પુરષોત્તમદાસનું ભાષણ થયું. તેઉપર અધ્યક્ષનું
સુશ્રાવ્ય, બોધપર, ઉપદેશપર સારુ ભાષણ થયું. વિશતો આપણું દુટપીનાથી કેટલું નુકસાન થાયછે, બૈરાંએને ગૃહશિક્ષણ
છોકરાએને શિક્ષણની ઘણી જરૂરીછે. એવા કલ્લકલના શબ્દો કહ્યું. પછી પાન બિટા વાટવામા આવ્યા. તે વક્તે મુંબઈવાલા
શેટ વિઠ્ઠલદાસ નારાયણદાસ એ ગુજરાથી શિક્ષણ માલમ માટે ગુજરાથી ટાઈપઆપ્યો કરીને અધ્યક્ષ મહારાજયે કંથુ તેપ્રમાણે
મળ્યોછે. આઉપરથી આપણામા શિક્ષણની જાણીવ કેટલી ઉત્પન્ન થઈછે તે માલમ પડશે. અમો તેઓના જાણવ આભારી છે.

સેક્રેટરી.

પ્રકાશકના બે શબ્દ.

શ્રી ભગવાનના કૃપાર્થી ગુજરાતી શિક્ષણ માલાનું બીજું પુષ્પ તેમ આશ્રયદાતા આગળ મુક્યું છે પાછળલા અંકમા ચુકો થઈ હોય તો તે બદલે વાચક વર્ગ ક્ષમા કરશે એમ આશા છે.

હાલની સ્થિતિ કેવી છે એ કેહવાની જરૂરી નથી. આર્થી માલામા સુધારો કરવાનો વચાર છે; પણ વર્ગણીદારના આશ્રય નુપર વધારે સુધારો કરવાનું અવલંબીન છે. રહેલી વર્ગણી જરૂર મોકલજો અને એક નવીન વર્ગણીદાર મઝાઈન આપવાની તસદી લેશો એવી આશા છે આવતા અંકમા સતારના સમાજનો રિપોર્ટ અને સારા લેખ આવશે આવતો અંક આસો શુદ્ધમા પ્રસિદ્ધ થશે. **પ્રકાશક.**

લવાજમ.

ગાંમના લોકોને વાર્ષિક ન્યોછાવર ૧૪૨

એજંટ માર્ફત... ... ૧૪૪

ઘ્ઘી. પી. ટપાલ હાંશીલસહ ... ૧૪૧૦

કિરકોઢ અંકની કિંમત ૪૩

જાહેરખવરના ભાવ.

આખા એક પાનને માસ ૧૨ રૂ. ૧૨, આ. ૦

આર્ધા પાનને ... માસ ૧૨ રૂ. ૭ આ. ૦

ફુલ પેજને ... માસ ૧ રૂ. ૨ આ. ૦

દર લીટીને ... માસ ૧ રૂ. ૦ આ. ૧

જ્ઞાતી બાંધવના પાસેથી ભાવ બદલે સવલતથી લેવામા આવશે.

સુચના:—ગુજરાતી શિક્ષણ-માલાનો અંક નહીં મળેતો ૮ દિવસના અંદર કાગળ લખેતો મોકલવામા આવશે. આપણુ ઠેકાણુ બદલેલૂ હસેતો ખુલાસો કરવો.

વ્યવસ્થાપક:—ગુજરાતી શિક્ષણ-માલા,
સતારા.

કાગડા કરતા પણ કંગાલ મનવાળા તેવા પુરુષ
દુરથીજ નમસ્કાર કરુંછું કે જ્યેઓ પોતે પરમસુખમ
રહી વિપત્તીમા મગ્ન થયેલી પોતાની જ્ઞાતિનું સ્મર
કરતાં નથી,

કવી—નર્મશ કર

જોઈયે છી.

ગામોગાંમ માલા વેચવા બદલે ઇજંટ જોઈ...
તેના બદલેનો ખુલાસો માલાના સેક્રેટરીતક મઝશે.

જેહેરસ્વર.

આપણા વીસા નાગર વણિક જ્ઞાતીમા જે ગરીબ વિદ્યાર્થી
છે તને નિશાઢની ફી તથા મળવાની ચોપડીઓ જોતી હોય
તેઓયે આમોને નીચે સરનામુ લખવું.

D. C/o મેનેજર ગુજરાથી-શિક્ષણમાલા
સતારા.

હે પુત્તક દત્તાત્રય રામચંદ્ર ચિતલે યાની સાતારા મવાની નં. ૧૦૧
યેથે આપલ્યા 'શુભસૂચક' પ્રેસમધ્યે છાપિલે આણિ ગુજરાથી
શિક્ષણ મંડલ્યકરિતાં ગોપાલ ગણેશ દેવી યાની મહાજનવાડી
મંગલવાર નંબર ૧૯૦ સાતારા યેથે પ્રસિદ્ધ કેલે.

